

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Commissie Infrastructuur en Waterstaat
t.a.v. voorzitter dhr. T. de Groot
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

*In afschrift aan Provinciale Staten van Zeeland
T.a.v. de voorzitter
In afschrift aan minister en staatssecretaris Infrastructuur en Waterstaat*

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
PFAS	101213		

Middelburg, 20 oktober 2022

Geachte voorzitter,

Op 3 november staat een Commissiedebat over PFAS gepland. Zoals bij u bekend zijn in Zeeland de zorgen groot over de PFAS-vervuiling in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Waar helaas in ons totale Nederlandse leefmilieu PFAS als 'forever chemicals' aanwezig zijn, zijn de PFAS-metingen in de Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen nog zorgelijker. Vandaar dat een concrete aanpak van de problematiek voor de Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen zeer belangrijk was en nog steeds is. In deze brief brengen wij vijf Zeeuwse punten onder uw aandacht:

1. geharmoniseerde aanpak in Nederland van PFAS-vergunningen;
2. het maken van afspraken over reductiedoelstellingen op alle microverontreinigingen in de Internationale Schelde Commissie;
3. gevolgen voor visserij;
4. herverontreiniging en mogelijkheden PFAS uit de Westerschelde te verwijderen;
5. aandacht voor Zeeland in landelijk blootstellingsonderzoek.

Terugblik

In de zomer van 2021 werd het PFAS dossier urgent, vanwege de hoge meetwaarden in Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen, de informatie over gezondheidseffecten vanuit EFSA en de commotie in Vlaanderen over de vervuiling rond 3M. In Zeeland hadden we vooral veel vragen. Het hoge PFAS-gehalte van Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen was uit metingen en onderzoeken bekend, maar de betekenis hiervan voor de burger ontbrak. En er was nog geen begin van een aanpak om de verontreiniging terug te dringen.

PFAS-coördinatoren

Wij zijn het kabinet erkentelijk om tot een gerichte PFAS-aanpak te komen. Afgelopen voorjaar hebben we gezamenlijk twee PFAS-coördinatoren aangesteld, die actief aan de slag zijn. Op internationaal, nationaal en regionaal niveau is een gecoördineerde inzet ingevuld om de problematiek op te pakken. Naast de aanpak is er via onderzoek ook antwoord gekomen op vragen die bij inwoners van Zeeland leefden. Zo kunnen we geen vis of garnalen uit de Westerschelde meer eten, maar levert PFAS geen gezondheidsrisico's op als we in de Westerschelde zwemmen.

PFAS-verbod

De Nederlandse inzet en druk om tot een Europees verbod op PFAS-productie te komen is de noodzakelijke stap om in de toekomst nieuwe PFAS-verontreiniging in het milieu te voorkomen. Het voortvarend doorlopen van het Europese proces voor een dergelijk verbod vraagt continue aandacht.

Vlaamse aanpak

Met Vlaamse overheden is veel contact geweest over de bedrijven die PFAS lozen op bovenstroomse wateren van de Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen. In Vlaanderen zijn stappen gezet om de PFAS-lozingen te verminderen. Vergunningen van bedrijven zijn en worden aangepast en de procedures lopen om de regelgeving aan te passen. Vlaanderen heeft bij verschillende vergunningen aangekondigd te bekijken of die in de komende jaren nog verder aangescherpt kunnen worden. Hiermee zien we hoe belangrijk sterke Nederlands-Vlaams samenwerking is, inclusief de inzet van bevoegde gezagen om advies te geven op vergunningen met een grensoverschrijdend effect. Het verbeteren van het proces van informatiedeling tussen Nederland en Vlaanderen over vergunningen met grensoverschrijdend effect vraagt nog verdere afstemming. In de Vlaams-Nederlandse contacten over PFAS zal de aandacht zich ook moeten richten op toezicht en handhaving richting bedrijfsleven, uitwisseling van kennis over de aanpak en gezamenlijke aanpak vanuit de Internationale Schelde Commissie voor het hele Scheldegebied.

Vooruitblik

Nederlandse aanpak

De aanpak aan Vlaamse kant van vergunningen en regelgeving is op tempo. Aan Nederlandse kant maken bevoegde gezagen nog verschillende afwegingen in hoe met PFAS in de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) wordt omgegaan. Met staatssecretaris Heijnen en in Interprovinciaal Overleg is besproken om toe te werken naar een geharmoniseerde aanpak voor PFAS. Daarbij dienen aanpakken in vergunningen voor directe lozingen, indirecte lozingen en omgevingsvergunningen en activiteitenbesluiten in onze ogen op gelijke manier te leiden tot vermindering van PFAS-verontreiniging in het Nederlandse milieu. Wij constateren dat de strenge blik waarmee vanuit Nederland naar Vlaamse lozingen is gekeken, niet in dezelfde mate een strenge blik voor de eigen Nederlandse aanpak oplevert. De instrumenten zijn wel beschikbaar, maar bevoegde gezagen maken nog verschillende afwegingen in hun PFAS-aanpak. Het beeld ontstaat dat we daarmee in het aanpakken van PFAS-lozingen achter dreigen te gaan lopen op Vlaanderen.

Afspraken via ISC niet vanzelfsprekend

Nederland en Vlaanderen zetten zich in de Internationale Schelde Commissie (ISC) gezamenlijk in om bestuurlijke afspraken te maken over reductiedoelstellingen op alle microverontreinigingen. Dit is een belangrijke stap om te voorkomen dat, waar nu PFAS het probleem is voor de Westerschelde, straks stof voor stof de problematiek moet worden aangepakt. De signalen zijn dat nog niet alle bovenstroomse voor waterkwaliteit verantwoordelijke regeringen bereid zijn dergelijke afspraken te maken. Desondanks blijft het belangrijk om in te zetten dat dergelijke afspraken wat ons betreft uiterlijk in 2024 in de Internationale Schelde Commissie tot stand komen.

Gevolgen voor de visserij

Zoals bovenstaand aangegeven bleek dit voorjaar uit onderzoek van het RIVM dat het onverstandig is vis of garnalen uit de Westerschelde te eten. Hierop volgend heeft de GGD Zeeland het advies uitgebracht aan hobbyvissers om geen vis of garnalen uit de Westerschelde te eten. Voor de beroepsvisserij is door verantwoordelijke partijen het ingaan van Europese productlimieten per 1 januari 2023 afgewacht. De verwachting is dat vissers de vis of de garnalen uit de Westerschelde niet meer op de markt kunnen brengen. Tussen constatering van mogelijke gezondheidsrisico's en handelend optreden ten aanzien van de beroepsvisserij zit hierbij een vrij lange tijd. Daarbij hebben vissers volgens de berichten geen recht op vergoeding of compensatie vanuit rijksoverheid of Europa. Daarmee worden zij de dupe van decennialange PFAS-lozingen door bedrijven, die voor een groot deel waren toegestaan vanuit vergunningen en regelgeving van overheden, in zowel Vlaanderen als Nederland.

Herverontreiniging door baggerwerkzaamheden

Nu vanuit Vlaanderen lozingen omlaag zijn gebracht verwachten wij dat het niveau van verontreiniging in de Westerschelde ook blijft dalen. Tegelijkertijd is er in de afgelopen decennia veel PFAS geloosd, die in een estuarium langer aanwezig blijft dan in een rivier. Voor de verbetering van de Westerschelde, voor mens en natuur, is het wenselijk dat wordt gekeken naar proeven om PFAS uit het systeem te verwijderen.

Daarnaast vraagt dit aandacht voor de normen voor herverontreiniging die vanuit het handelingskader PFAS zijn toegestaan. Dit om te voorkomen dat de komende decennia bij baggerwerkzaamheden oude PFAS-verontreiniging keer op keer in het systeem wordt teruggebracht.

Blootstellingsonderzoek

Wij zijn tevreden dat vanuit de ministeries van IenW, VWS en LNV opdracht is gegeven aan het RIVM voor een nationaal blootstellingsonderzoek. Eerder is door experts aan de GGD Zeeland geadviseerd om geen lokaal bloedonderzoek op te zetten, maar in te zetten op kennisopbouw en onderzoek in landelijk verband. Het is de komende maanden daarom belangrijk om de door verschillende bewindspersonen toegezegde aandacht voor Zeeland in dit onderzoek in de onderzoeksopzet gezamenlijk in te vullen. Wij leveren graag samen met de GGD Zeeland en Zeeuwse gemeenten onze inzet hiervoor.

Tot slot

Wij danken u en de regering voor de aandacht voor de PFAS-problematiek in Zeeland van de voorbije periode. De gezamenlijke aandacht én aanpak zorgt dat er belangrijke stappen zijn gezet en kunnen worden gezet. Wij rekenen erop dat Zeeland in de komende jaren op dezelfde aandacht en inzet voor deze problematiek kan rekenen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.